

NORGES HØYESTERETT

Den 24. februar 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergsjø, Falch og Steinsvik i

HR-2022-449-U, (sak nr. 22-003313SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

(advokat Jacob André Telvik Nødseth)

mot

Nordreisa Hundekjørerlag

(advokat Anett Beatrix Osnes Fause)

Nordreisa kommune

(advokat Erna Mikalsen Larsen)

avsagt slik

B E S L U T N I N G o g K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om et søksmål mot to saksøkte skal avvises fra domstolene, jf. tvisteloven § 1-3.
- (2) A og B – saksøkerne – stevnet 7. mai 2021 Nordreisa hundekjørerlag og Nordreisa kommune for Nord-Troms og Senja tingrett. I stevningen la de ned slik påstand:

«Prinsipalt:
Det er ikke tillatt med hundekjøring i Kjellerskogen.

Subsidiært:
Nordreisa kommune plikter å utarbeide forskrift som regulerer eller stanser hundekjøringen i Kjellerskogen jf. friluftsløven §§ 15 eller 16.»
- (3) I tillegg krevde de sakskostnader.
- (4) Bakgrunnen for søksmålet er at saksøkerne har beiterett for sau på den aktuelle eiendommen, som Statskog eier grunnen til. Saksøkerne mener at den hundekjøringen som foregår der, fortrenger utøvelsen av beiterettighetene og går ut over allemannsretten etter friluftsløven.

- (5) Begge de saksøkte påsto saken avvist etter tvisteloven § 1-3. Hundekjørerlaget påsto også at søksmålet mot laget måtte avvises etter tvisteloven § 2-1.
- (6) Etter skriftlig behandling avsa Nord-Troms og Senja tingrett 3. september 2021 kjennelse med denne slutningen:
- «1. Den prinsipale påstanden i stevningen av 07.05.2021 i sak 21-067379TVI-TNTS/TTRM fremmes i relasjon til Nordreisa hundekjørerlag.
 - 2. Den prinsipale påstanden i stevningen av 07.05.2021 i sak 21-067379TVITNTS/TTRM avvises i relasjon til Nordreisa kommune.
 - 3. Den subsidiaire påstanden i stevningen av 07.05.2021 i sak 21 067379TVI-TNTS/TTRM avvises.
 - 4. B og A dømmes – én for begge og begge for én – til å betale 18 000 kroner i sakskostnader til Nordreisa kommune innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.»
- (7) A og B anket slutningen punkt 2 og 4, mens Nordreisa hundekjørerlag anket slutningen punkt 1. Slutningen punkt 3, som avviste påstanden om at kommunen plikter å vedta forskrift, ble ikke anket.
- (8) Etter skriftlig behandling avsa Hålogaland lagmannsrett kjennelse 22. november 2021. Slutningen har denne ordlyden etter at den ble rettet av lagmannsretten 17. desember 2021:
- «1. Tingrettens kjennelse, slutningen punkt 1, oppheves og saken avvises fra domstolene.
 - 2. I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler B og A – en for begge og begge for en – til Nordreisa hundekjørerlag 62 994 – sekstitotusennihundreogtittifire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.
 - 3. I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler B og A – en for begge og begge for en – til Nordreisa kommune 30 600 – trettitusensekshundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.»
- (9) Dette innebærer at hundekjørerlagets anke førte frem, og at saksøkernes anke ikke gjorde det. Hele søksmålet var dermed avvist.
- (10) A og B har anket til Høyesterett og påstått at saken mot begge de saksøkte fremmes til behandling i tingretten, og at de tilkjennes sakskostnader. De har i korte trekk anført:
- (11) Vilkårene i tvisteloven § 1-3 er oppfylt. Konflikten er svært konkret og gjelder saksøkernes privatrettslige rettigheter, som fortreges av andres bruk. Søksmålet gjelder derfor et «rettskrav» som saksøkerne har et «reelt behov» for å avklare overfor de saksøkte. Når det gjelder søksmålet mot hundekjørerlaget, slutter saksøkerne seg til tingrettens vurderinger.
- (12) Nordreisa hundekjørerlag har påstått at anken forkastes, og at laget tilkjennes sakskostnader. Det er i korte trekk anført:

- (13) Kompetansen til å fastsette ferdselsreguleringer er lagt til kommunen jf. friluftsløven § 2 annet ledd og §§ 15 og 16. Dette utelukker at domstolen har tilsvarende kompetanse til å forby hundekjøring i Kjellerskogen. Søksmålet gjelder ikke et rettskrav, jf. Rt-2003-1630. Nordreisa hundekjørerlag har ikke partsevne.
- (14) *Nordreisa kommune* har påstått at anken må forkastes og at kommunen tilkjennes sakskostnader.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* har full kompetanse til å prøve anken fordi lagmannsretten har avvist saken fra tingretten, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav a.
- (16) Ankeutvalget behandler først *anken mot Nordreisa hundekjørerlag*, hvor påstanden for tingretten går ut på at det «ikke [er] tillatt med hundekjøring i Kjellerskogen».
- (17) I utgangspunktet utgjør dette et *rettskrav*, jf. tvisteloven § 1-3 første ledd. Saksøkerne krever dom for at en identifisert aktivitet er forbudt i et identifisert område, noe som begrunnes i friluftsløvens regler. Ifølge lovforarbeidene, Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 143, vil det være adgang til å anlegge søksmål som «gjelder anvendelsen av generelle normer i lovgivningen på konkrete saksforhold, for eksempel lovfestede aktsomhets- og hensynsregler».
- (18) Hundekjørerlaget anfører at dette likevel ikke er et rettskrav fordi friluftsløven § 2 ikke gir domstolene kompetanse til å forby ferdsel. Det vises i den forbindelse til Rt-2003-1630 avsnitt 43, hvor det fremgår at «[e]t minstekrav for å få saken fremmet til realitetsbehandling må ... være at det er mulig å få dom for kravet». Det fremgår imidlertid av HR-2021-417-P avsnitt 156, med henvisning til de nevnte lovforarbeidene, at den rettsoppfatningen Høyesterett la til grunn i Rt-2003-1630, ikke ble opprettholdt ved vedtakelsen av tvisteloven.
- (19) Friluftsløven § 2 første og andre ledd har denne ordlyden:
- «I utmark kan enhver ferdes til fots hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.
- Det samme gjelder ferdsel med ride- eller kløvhest, kjelke, tråsykkel eller liknende på veg eller sti i utmark og over alt i utmark på fjellet, såfremt ikke kommunen med samtykke av eieren eller brukeren har forbudt slik ferdsel på nærmere angitte strekninger.»
- (20) Bestemmelsen innebærer at i mangel av et kommunalt forbud etter andre ledd, må ferdsel i form av hundekjøring i området skje «hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet», jf. første ledd. I tråd med de nevnte lovforarbeidene må dette betegnes som en «aktsomhets- og varsomhetsregel» som kan brytes i konkrete saksforhold. Det vil derfor være mulig å få dom for påstanden, eventuelt i en avgrenset eller presisert form. Denne muligheten eksisterer selv om friluftsløven gir kommunen reguleringsmyndighet.
- (21) Det neste spørsmålet er om saksøkerne har påvist «et reelt behov for å få avgjort kravet i forhold til saksøkte», noe som skal avgjøres «ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det», jf. tvisteloven § 1-3 andre ledd.
- (22) Lagmannsrettens begrunnelse for å avvise saken mot hundekjørerlaget er denne:

«Selv om hundekjørerlaget har hatt enkelte samlinger i området, kan ikke lagmannsretten se at det er hundekjørerlaget som sådan som arrangerer hundekjøringen i området. Både medlemmer og ikke-medlemmer benytter seg av området i egen regi. Dom i tråd med saksøkers påstand vil kun være bindende for hundekjørerlaget, og ikke for hundekjørere uten medlemskap i laget. Slik dom med forbud mot hundekjøring i området, rettet mot hundekjørerlaget, vil etter lagmannsrettens syn være lite hensiktsmessig. Saksøkerne har dermed ikke reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til hundekjørerlaget.»

- (23) Det fremgår her at hundekjørerlaget «har hatt enkelte samlinger i området». Søksmålet må da forstås slik at saksøkerne krever dom for at slike samlinger ikke er tillatt i den utstrekning de involverer hundekjøring. Dette gir etter ankeutvalgets syn saksøkerne et reelt behov for å få avklart rettskravet mot hundekjørerlaget. At en dom i saksøkernes favør i en sak mot hundekjørerlaget ikke binder andre, innebærer ikke at dommen blir uten reell betydning for partene. Konsekvensen av en slik dom vil være at hundekjørerlaget i fremtiden må avstå fra den aktiviteten som beskrives i påstanden.
- (24) Søksmålet mot hundekjørerlaget skal derfor ikke avvises fra domstolene etter tvisteloven § 1-3.
- (25) For lagmannsretten anførte hundekjørerlaget også at laget manglet partsevne, jf. tvisteloven § 2-1, noe lagmannsretten ikke tok stilling til. Lagmannsrettens kjennelse må derfor oppheves for så vidt den gjelder hundekjørerlaget, slik at lagmannsretten tar stilling til denne anførselen før saken eventuelt kan fremmes for tingretten.
- (26) Saksøkerne har etter dette vunnet saken mot Nordreisa hundekjørerlag og har krav på dekning av sakskostnader for Høyesterett, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Det er ikke grunn til å bruke unntaksregelen i tredje ledd. Saksøkerne har overfor begge ankemotpartene krevd dekning av salær på 23 100 kroner med tillegg av merverdiavgift, til sammen 28 875 kroner. I tillegg kommer rettsgebyret på 7 194 kroner. Det samlede sakskostnadskravet blir da 36 069 kroner. Hundekjørerlaget pålegges å dekke halvparten.
- (27) Sakskostnadene for tingretten og lagmannsretten må avgjøres av lagmannsretten i den avgjørelsen som avslutter behandlingen av avvisningsspørsmålene, jf. § 20-8 tredje ledd.
- (28) Når det gjelder *anken mot Nordreisa kommune* finner ankeutvalget at ankesaken skal avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstolloven § 5 første ledd andre punktum. Behandlingen skal følge de regler i tvisteloven som gjelder for anke over dommer, jf. tvisteloven § 30-9 fjerde ledd.
- (29) Ankeutvalget forstår saksøkernes anke til Høyesterett slik at det ikke er anket over avvisningen av saksøkernes *subsidiære* påstand, noe Høyesterett under enhver omstendighet ikke kan behandle, jf. tvisteloven § 29-4 første ledd, jf. § 30-3 første ledd. Saksøkerne anket ikke tingrettens avvisning av denne påstanden til lagmannsretten, som derved ikke har behandlet spørsmålet.
- (30) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G I K J E N N E L S E

1. Lagmannsrettens kjennelse, slutningen punkt 1 for så vidt den gjelder Nordreisa hundekjørerlag og slutningen punkt 2, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Nordreisa hundekjørerlag til A og B i fellesskap 18 034,50 – attentusenogtrettifire – kroner og femti øre innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

S L U T N I N G I B E S L U T N I N G

Ankesaken mot Nordreisa kommune skal avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstoloven § 5 første ledd andre punktum.

Ingvald Falch
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)